

FLERÅRIGE TILTAKSSTRATEGIER 2009-2012

BJUGN OG ØRLAND KOMMUNER

12.11.08

Innhold:

<u>INNLEDNING</u>	2
<u>UTFORDRINGER</u>	3
UTFORDRINGEN INNEN JORDBRUKET	3
UTFORDRINGER INNEN SKOGBRUKET	3
<u>MULIGHETER</u>	3
MULIGHETER GENERELT OG INNEN JORDBRUK	3
MULIGHETER PÅ SKOGSIDA	3
<u>OVERORDNEDE RETNINGSLINJER</u>	4
NYE OVERORDNEDE RETNINGSLINJER	4
KOMMENTARER SMIL	5
KOMMENTARER NMSK	5

Vedlagte skjema:

Hjelpeskjema - kommunens behov for midler i 2009

Detaljer NMSK (Nærings- og miljøtiltak i skogbruket)

Detaljer SMIL (Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket)

Innledning

De flerårige tiltaksstrategiene skal målrette virkemiddelbruken opp mot prioriterte innsatsområder og skal beskrive:

- faglige, tematiske og geografiske prioriteringer
- økonomiske retningslinjer

Det er stor interesse for SMIL-tiltak i Ørland og Bjugn. Mange tiltak har kommet langt i planleggingen, mens andre er på idèstadiet. Vi har valgt å ta utgangspunkt i de overordnede retningslinjene som kommunene har vedtatt, og gruppere tiltak og tema i henhold til dette.

Tildelingene de siste årene har vært alt for små i forhold til behovet. Både i 2007 og i 2008 har det vært et stort misforhold mellom behov og tildeling. Fosen landbruk, avd. Ørland/Bjugn har vært offensive når det gjelder tiltak i kulturlandskapet. Det har vist seg i stor aktivitet og mange gode søknader. Begrenset tilgang på midler har medført at det bare er et fåtall av søknadene vi har kunnet innvilge midler til.

I tiltaksstrategiene for 2009-2012 har vi ytterligere skjerpet fokuset på "Hindre gjengroing" og satt av ei pott til vedlikehold av tidligere innvilgede prosjekter. Øvrige tiltak er strøket av lista.

Utfordringer

Utfordringen innen jordbruket

Mange melkekvoter er solgt de siste årene, spesielt i Ørland kommune - dette er en forsterking av en langvarig trend. Å beholde og øke melkekvoter er en hovedutfordring i de to kommunene. Leiejordsproblematikken er også en utfordring. Det må jobbes for å redusere andelen leid jord og få flere langsiktige leieavtaler. Jordvernet skal skjerpes. I 2007 ble det omdisponert 100 daa dyrka eller dyrkbar jord i Bjugn og tilsvarende 94 daa i Ørland. Tiltak i landbruksplanens handlingsdel relatert til kulturlandskap og skogbruk dannet grunnlag for første generasjons overordnede retningslinjer for tildeling av skog- og SMIL-midler.

Når det gjelder kulturlandskapet og SMIL-midlene, har utfordringene her i stor grad sammenheng med de generelle utfordringene. Færre husdyrbruk fører til færre beitedyr som igjen fører til gjengroing av kulturlandskapet. Den økende tilveksten av krattskog, uslåtte kantsoner og selvfrødd sitkagran utgjør en utfordring både for jordbruket og skogbruket. Spesielt i tilknytning til viktige verneområder og prioriterte kulturlandskap bør det settes i gang stimulerings tiltak for avvirkning. Vi har gode erfaringer med at samarbeid mellom grunneiere, offentlige etater og entreprenører fører til bedre bruk av ressursene og gode resultater i form av velstelte veikanter og økende slått av kantsoner.

Utfordringer innen skogbruket

Skogressursene vokser og øker i utbredelse. Mer av ungsbogen bør stelles og gammelskogen avvirket. Mye gammelskog står vanskelig tilgjengelig av ulike årsaker mange steder på Fosen. Med de råvarepriser og små virkemidler som er til rådighet, er det vanskelig for skogbruk å konkurrere med andre inntektskilder for den gjennomsnittlige skogeier. Skogbruket har en utfordring i å synliggjøre økt aktivitet.

Muligheter

Gjennom SMIL ordningen kan man få snudd utfordringer til å bli muligheter.

Muligheter generelt og innen jordbruk

- Sterk vilje til næringsutvikling i næringa. Landbruksnemnda har i økende grad blitt en næringspolitisk aktør.
- Felles landbrukskontor for Ørland og Bjugn medførte i starten en betydelig styrking av ressursene. Landbrukskontoret er nå inne i en nedbemanningsprosess.
- Det er flere gode eksempler på vellykket samarbeid og grendatiltak fra før i kommunene, noe som gir gode muligheter for videre satsning. En kan vinne mye på å kartlegge alle ressurser i grendene, også de menneskelige. Her tenkes det på skog, utmark, turisme, kraftproduksjon og andre aktuelle næringsmuligheter.
- Kommunene har hver for seg et særpreget landskapsbilde, som kan profileres i reiselivssammenheng dersom landskapet pleies.

Muligheter på skogsida

Å øke avvirkningen er den primære målsettingen innenfor skogbruket. I Bjugn og Ørland har avvirkningen stort sett foregått med bruk av jordbrukstraktor og vinsj. Mye av virket har gått

til eget brukt. Det er ikke kommet i gang maskinell avvirkning slik som i mange andre kommuner. Dette skyldes bla. terrengforholdene med mye bløtt terreng og liten veidekning. For avvirkning på telefri mark er bruk av vinsj et alternativ. En person har gått til innkjøp av en "Alpevinsj" og dette gir muligheter for å ta ut skog i bratt terreng. Det er lettere å få skogeierne interessert i å sette bort drift i slikt terreng enn der de kommer til med jordbrukstraktor. Framover blir det også nødvendig å få inn hogstmaskin for å øke avvirkningen også på det lette terrenget. Vi planlegger et prosjekt som i Meldal med henblikk på økt organisert avvirkning. Rotsalg eller mer langsiktige hogstavtaler kan også være en vei å gå for å få mer aktivitet.

Kvalitetsproduksjon: Litt under halvparten av den produktive skogen i kommunene består av furu. Generelt sett burde all furuskogen i passende størrelse vært avstandsregulert og stammekvistet slik at det i framtida kan leveres virke med topp kvalitet. Uten stammekvisting vil svartkvist i virket være et stort problem. Andre treslag for eksempel bjørk er også aktuelle for stammekvisting.

Videreforedling: Det finnes 10 – 15 godt brukbare gårdssager i vårt distrikt. Bruken av disse har også gått sterkt tilbake etter at mange eiere har funnet arbeid utenfor gården. De mest aktive sagbrukene bør satse på levering av spesielle produkter som kan øke lønnsomheten og samarbeide om salg og markedsføring.

Overordnede retningslinjer

De overordnede retningslinjene som ble vedtatt høsten 2004, var forankret i landbruksplanene for kommunene. Ved revisjon av de overordnede retningslinjene høsten 2007 ble det avholdt 3 åpne møter om temaet, samt at styrene i bondelagene og skogeierlaget var med på møtet hvor landbruksnemnda vedtok de nye retningslinjene, og kom med konkrete innspill som ble tatt til følge i vedtaket.

Nye overordnede retningslinjer

Ørland/Bjugn landbruksnemnd har vedtatt overordnede retningslinjer, sist revidert 30.03.07. Etter den tid har landbruksnemnda delegert behandlingen av søknadene til administrasjonen. Årets rullering av de overordnede retningslinjene og de tilhørende utfyllende bestemmelsene ble behandlet i et fellesmøte mellom administrasjonen og styrene for Bjugn Bondelag og Ørland Bondelag 12.11.08 og mellom administrasjonen og styret for Bjugn Skogeierlag 13.11.08. Forslaget vil bli referert for landbruksnemnda på førstkommende møte, som fatter endelig vedtak.

Med bakgrunn i de refererte fellesmøtene med styrene i bondelagene og styret i skogeierlaget foreslås følgende nye overordnede retningslinjer slik:

1. Følgende type SMIL-tiltak skal prioriteres:

- **Hindre gjengroing.**

Eksempler:

- inngjerding og rydding for beiting
- hydrotekniske tiltak for å hindre gjengroing
- fjerning av uønskede arter, som sitkagran, kystbjørnekjeks etc.
- rydding av kantsoner (veikanter, åkerkanter, kanaler etc.)

- **Vedlikehold av prosjekter som tidligere er innvilget SMIL-midler.**
Inntil 10 % av den samlede potten avsettes til dette formålet

2. Prinsipper:

- Midlene skal prioriteres til aktive brukere
- Sammenheng mellom nytteverdi (egennytte) og tilskuddssats.
- Det gis ikke tilskudd for arbeid som er gjort før henvendelsen/søknaden kommer
- NMSK-saker behandles i tråd med tiltaksplan skog.
- SMIL-saker behandles i tråd med flerårige tiltaksstrategier
- Søknadene mottas hele året - søknadsfrist 1. mars.

3. Tilskuddsprosenter av godkjent kostnadsoverslag:

- Hindre gjengroing: inntil 50 %, max tilskott 50.000 kr/prosjekt
- Vedlikehold: inntil 30 % .

4. Følgende typer NMSK-tiltak skal prioriteres:

- Avvirkning, skogkultur og fjerning av sitkagran, f. eks ved Oppsøkende virksomhet
- Bioenergi, informasjon og kursing
- Vegbygging med større forventet verdiskapning enn kostnadene ved tiltaket.
- Drift i vanskelig terreng.
- Søknader om midler til vegbygging og drift i vanskelig terreng prioriteres av kommunen og innvilges av Fylkesmannen
- I tillegg til disse prioriterte tiltakene kan det også innvilges midler til andre typer tiltak som er i tråd med forskriftene, og det en kommer fram til i samråd med næringa.

Kommentarer SMIL

Næringa ønsker en ytterligere forsterking av fokus på å ”Hindre gjengroing” for å styrke produksjonsgrunnlaget. Midler til vedlikehold av tidligere tiltak videreføres. Øvrige tiltak utgår for å styrke spissingen og bedre kapitaltilgangen til aktive næringsutøvere.

Kommentarer NMSK

Midler til vegbygging og drift i vanskelig terreng er tatt ut av talldelen av tiltaksstrategiene.

